

А. Я. Тодорович,
учитель музичного мистецтва ЗОШ І–ІІІ ст. с. Піддубці Луцького району Волинської області

LEGO та LEGO DUPLO на уроках музичного мистецтва в НУШ

Методичні поради

Розглядаються теоретичні та практичні рекомендації щодо використання LEGO та LEGO DUPLO під час проведення уроків музичного мистецтва у Новій українській школі. Тема першого присвячена використанню технології «Шість цеглинок» та містить низку практичних вправ і завдань, спрямованих на розвиток музично-ритмічного чуття, емоційного сприймання та художнього виконання. Другий розділ ознайомлює з можливостями ширшого використання навчально-ігрових наборів, що дає змогу дітям з легкістю опанувати основи музичної грамотності.

Ключові слова: музичне виховання в НУШ, технології LEGO та LEGO DUPLO, компетентнісний підхід, емоційний інтелект, творча активність.

Todorovych A. Ya. LEGO and LEGO DUPLO Technologies at Lessons of Musical Art in New Ukrainian School.

Theoretical and practical recommendations given in the methodical manual concerning the use of LEGO and LEGO DUPLO during carrying out of lessons of musical art in NUS are considered. The topic of the first is devoted to the use of „Six Bricks” technology and contains several practical exercises and tasks aimed at the development of musical-rhythmic sense, emotional perception, and artistic performance. The second section introduces the possibilities of wider use of educational and game sets, which allows children to easily master the basics of musical literacy.

Key words: music education at NUS, LEGO, LEGO DUPLO technologies, competence approach, emotional intelligence, creative activity.

Постановка проблеми. У період реалізації ключової реформи Міністерства освіти та науки України «Нова українська школа», в основі якої лежить компетентнісний підхід та пошук нових навчальних технологій, спрямованих на виховання цілісної особи, слід звернути увагу на важливість музичного виховання школярів. Адже музика існує в нашому житті як живе знання й уявлення людини про саму себе, як засіб самопізнання й самовираження, і саме тому засоби музичного мистецтва дозволяють сформувати гармонійно розвинену особистість.

Учителю музичного мистецтва слід іти в ногу з актуальними тенденціями в освіті, активно запроваджувати нові стандарти та технології під час проведення уроків. Одним з основних пріоритетів залишається розвиток творчої активності учнів, що відбувається шляхом залучення дітей до різних видів музично-творчої діяльності.

Актуальність теми полягає в тому, що в умовах запровадження у систему освіти реформи НУШ музичне мистецтво відіграє важливу роль. Адже саме його засобами формуються та розвиваються культурна, громадянська, соціальна, комунікативна компетенції тощо.

Метою статті є обґрунтування застосування ігрових методів навчання шляхом використання технологій навчально-ігрових наборів LEGO та LEGO DUPLO на уроках музичного мистецтва НУШ.

Виклад основного матеріалу. Використання сучасних технологій на уроках музичного мистецтва є важливою складовою в концепції виховання дитини нового покоління. Дитини, якій притаманне вміння не лише цілісно сприймати світ, а й активно взаємодіяти з ним. Засобами музичного мистецтва формуємо ставлення школярів до всіх явищ буття та до самих себе. Вони допомагають ідентифікувати себе, «зануритись» у власний світогляд та знайти місце у світі.

Використання технологій LEGO та LEGO DUPLO дає змогу активізувати музично-творчу діяльність дітей, розкрити потенціал, перемістити абстрактні речі у просторову площину, зробити мистецтво ближчим та зрозумілішим. Кожен школяр може використовувати ігрові набори не лише за настановами та рекомендаціями вчителя, а й за особистими вміннями, навичками та вподобаннями: створювати ритмічні супроводи і малюнки, візуалізацію до прослуханих творів чи пісень, власні наочні матеріали для засвоєння основ музичної грамотності. Колективно діти мають змогу реалізовувати мініпроекти з музичного мистецтва. Це дає можливість більш тісно взаємодіяти у творчому процесі, віднайти власну улюблену цікавинку та технологію на уроці.

Основними цілями застосування навчально-ігрових наборів LEGO та LEGO DUPLO на уроках музичного мистецтва є:

- розвиток ключових компетенцій школярів НУШ;
- формування пізнавальних та емоційно-мотиваційних функцій;
- активізація музичних здібностей, уяви та творчої ініціативи;
- розвиток критичного мислення та емоційного інтелекту;
- загальнокультурне й естетичне виховання школярів та ін.

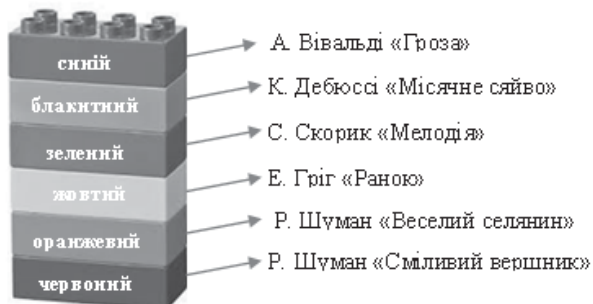
Розглянемо основні структурні компоненти уроку музичного мистецтва, у ході яких є доцільним застосування технологій LEGO та LEGO DUPLO.

Музичне сприймання

Технологія «Шість цеглинок» є відкритою системою, яка стимулює учнів робити відкриття, досліджувати, експериментувати, творити та імпровізувати.

Рекомендована МОН методика компетентнісного навчання вдало реалізовується на етапі уроку «музичне сприймання» шляхом використання конструктора LEGO DUPLO.

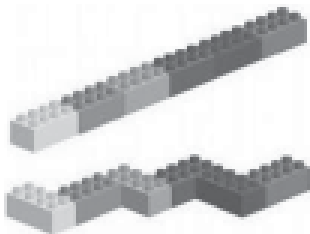
Її застосування в ході прослуховування музичних творів дає змогу відчути характер та настрій музики, зрозуміти унікальність і важливість почуттів, проаналізувати свій внутрішній стан залежно від прослуханого твору. Для цього із запропонованої гама кольорів учні обирають власні цеглинки, розмірковують: чому їх вибір випав на певний колір, як він поєднується з їхнім настроєм під час звучання музики.

Приклад орієнтовний, слід пам'ятати, що вибір кольору індивідуальний і залежить від низки факторів: настрою дитини, асоціацій з конкретним кольором, сприйманням музичної композиції в цілому тощо.

Збереження уваги й активне мислення під час сприймання музичного твору дає змогу проілюструвати мелодійну лінію та візуалізувати її. Хід мелодії учні можуть зобразити за допомогою цеглинок та відзначити її безперервний рух. Діти не перебувають осторонь музичного твору, а взаємодіють із ним, пропускаючи крізь себе, обмірковуючи й аналізуючи. Доцільним є створення візуальної схеми до невеликого та найяскравішого фрагмента мелодії або головної теми.

Розглянемо, як втілювати ці рекомендації на прикладі інструментальної п'єси Р. Шумана «Веселий селянин».

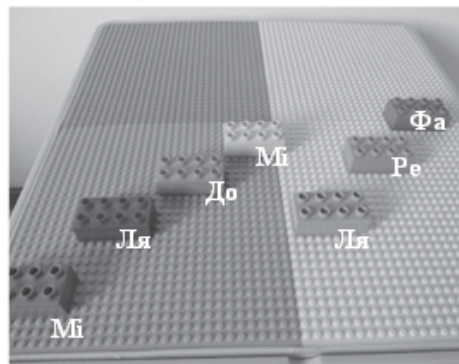
Етапи роботи над твором

– Прослуховуванню музичного твору передують бесіда з учнями про особливості життя звичайних селян, про їх свята і будні.

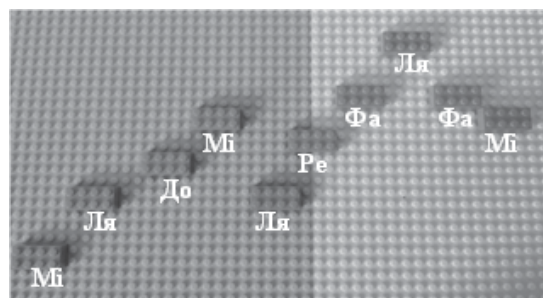
– Коротка розповідь про твір. *Німецький композитор Р. Шуман захоплювався працьовитістю та добротою селян. Він вирішив написати п'єсу, у якій змалював картини з їх життя.*

– Перше прослуховування твору, пластичне інтонування. *Зверніть увагу, яка наспівна, пружна та широка мелодія. Вона складається з окремих фраз, наче пісня. Здається, що це радісна пісня, яку, пританцювуючи, співає селянин, повертаючись додому з поля після збирання врожаю. Оберіть цеглинки, колір яких якнайкраще передасть ваші емоції та враження, або колір – з яким у вас асоціюється твір. Поміркуймо над вашим вибором.*

– Створення мелодії за допомогою цеглинок. *Який фрагмент мелодії вам запам'ятався? Спробуймо його наспівати.* Виконання музичної фрази та пластичне інтонування під супровід музичного інструмента; поділ на ритмічні склади за допомогою обраних цеглинок; колективне або індивідуальне створення мелодійного малюнка обраного фрагмента. Наприклад:

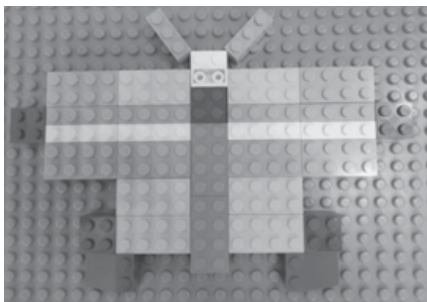
Змальовуємо хід мелодії, використовуючи технологію «Шість цеглинок» та ігровий набір LEGO

LEGO DUPLO стане у пригоді

для більш детального моделювання руху мелодії

Для дітей молодшого шкільного віку характерне прагнення до творчості, а в багатьох із них є особливий, креативний підхід. Коли звучить музика, учні можуть виконати низку творчих завдань на розвиток творчого та асоціативного мислення. За мотивами прослуханих творів, використовуючи ігрові набори LEGO, можна створити різноманітні композиції: «Метелика» – до однойменної п'єси

Е. Гріга, «Будиночок баби Яги» – з твору П. Чайковського, пофантазувати на тему «Осінні мотиви» під твір А. Вівальді «Осінь» та ін.

Ритмічний супровід та імпровізація – одні з найулюбленіших форм роботи під час уроку музики. Діти залюбки імпровізують, адже вони не наслідують інших, а розкривають свій творчий потенціал. Пробудити у школярів інтерес та залучити їх до музично-творчої діяльності стає простішим саме за допомогою блоків LEGO.

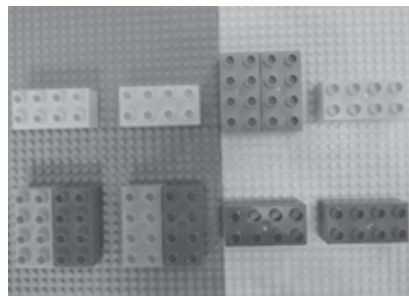
Використовуючи їх діти мають змогу створювати ритмічні імпровізації та ритмічні супроводи до музичних творів. Школярам простіше усвідомити, що музика рухається, крокує, танцює, що вона не є статичним видом мистецтва. Вправи з використанням цеглинок допоможуть розвивати ритмічне чуття, і як наслідок – здатність переживати музику та емоційно реагувати на неї.

Перші спроби створення супроводу зручно реалізовувати у ході розучування музичних поспівок. Коли вчитель демонструє музичну поспівку, варто запропонувати учням обрати дві цеглинки, які, на їхню думку, найкраще підходять під настрій чи зміст музичного твору. Наступним кроком є розучування тексту, відмічаючи кожен склад легким ударом цеглинок одна об одну або об поверхню парти (попередньо застеливши її килимком). Важливо звернути увагу, щоб у дітей була присутня чітка координація вимови і відбивання складів. Варто роздрукувати на дошку або висвітлити на екрані допоміжний ілюстративний матеріал.

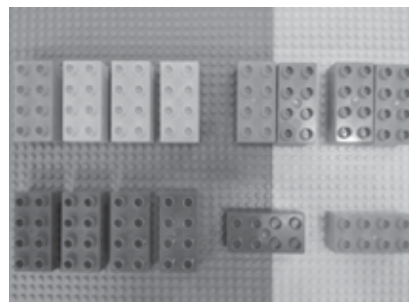
У ході розучування поспівки та створення до неї супроводу пропонуємо учням пофантазувати на предмет звуковидобування за допомогою цеглинок. Не обмежуємо фантазію учнів, а підтримуємо та, за необхідності, спрямовуємо в найпрактичніше русло. Створюємо різноманітні ритмічні супроводи: удари зі словесними складами, удари з довгими чи лише короткими звуками, удари сильних або слабких долей. Створюємо музичний супровід самостійно, дуетом або більшою групою. Імпровізуємо з темпом, ритмом, характером виконання. Заохочуємо до власної інтерпретації музичної поспівки.

Ритмічні малюнки ми можемо не лише відстукати, а й проілюструвати за допомогою цеглинок. Де вертикально розташовані цеглинки – короткі звуки, а горизонтально – довгі. Сильні долі можна зобразити однаковими або яскравішими кольорами, обрати блоки одного кольору для довгих звуків, іншого – для коротких;

створювати власні ритмічні малюнки за мотивами пісень, поспівок та прослуханих творів.

Ритмічна ілюстрація до поспівки «Краплинки». Горизонтальні блоки – довгі звуки, вертикальні – короткі

«Пісня Лисички» (обр. мелодії М. Лисенка)

Хоровий спів є вкрай важливим структурним компонентом уроку музики. Адже саме виконавський репертуар є засобом, спрямованим на розвиток емоційно-чуттєвої сфери учнів. Його різноманітність дає змогу формувати художньо-образне, асоціативне, критичне мислення. Під час розучування музичних творів створюються сприятливі умови для продукування творчих ідей. Діти мають змогу реалізувати власні творчі потреби в художній діяльності та пізнанні.

Для того, щоб хоровий спів мав цілеспрямований, активний, емоційний та творчий характер, слід застосовувати різні осучаснені форми та методи роботи під час розучування пісень. Впоратися з поставленим завданням допоможе використання LEGO-технологій.

Використання LEGO в хоровому співі дає змогу ознайомити учнів зі звуковисотністю. Ми можемо розв'язати ряд навчальних завдань: спів в унісон, формування правильного дихання, звукоутворення та звуковедення.

«Веселий музикант»

Слова Т. Волгіна, музика А. Філіпенко

Полірно

Ось на скри-поч -ці я гра-ю: ті-лі-лі, ті-лі-лі!

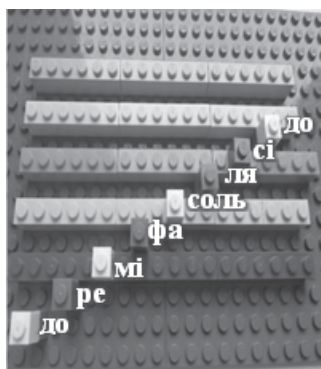
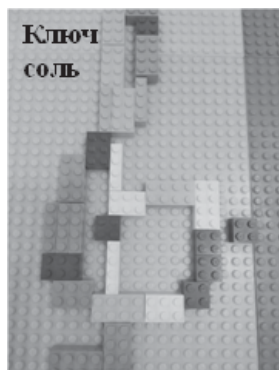
На луж-ку зай -ці у тан-ці, ті-лі-лі та ті-лі-лі!

The image shows a musical score for the song "Веселий музикант". It consists of two staves of music in 2/4 time. The first staff has a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is written in a simple, rhythmic style. The lyrics are written below the notes. The second staff continues the melody and lyrics. The lyrics are: "Ось на скри-поч -ці я гра-ю: ті-лі-лі, ті-лі-лі! На луж-ку зай -ці у тан-ці, ті-лі-лі та ті-лі-лі!".

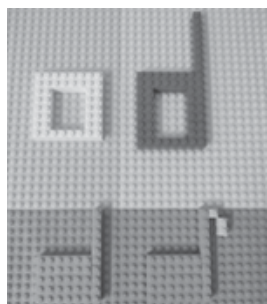
Методичні публікації

Використання набору LEGO дає можливість легко та доступно, в ігровій формі вивчати з дітьми основи нотної грамоти. В ігровій формі доволі легко ознайомити учнів з такими поняттями як нотний запис, скрипковий ключ, нотний стан, або нотоносець, ноти. На допомогу педагогам стануть невеликі вірші, які в невимушеній формі ознайомлять учнів з цими термінами. А проекція вивченого цеглинками на LEGO-планшетці допоможе учням візуалізувати отримані знання та створити власний проект із музичного мистецтва.

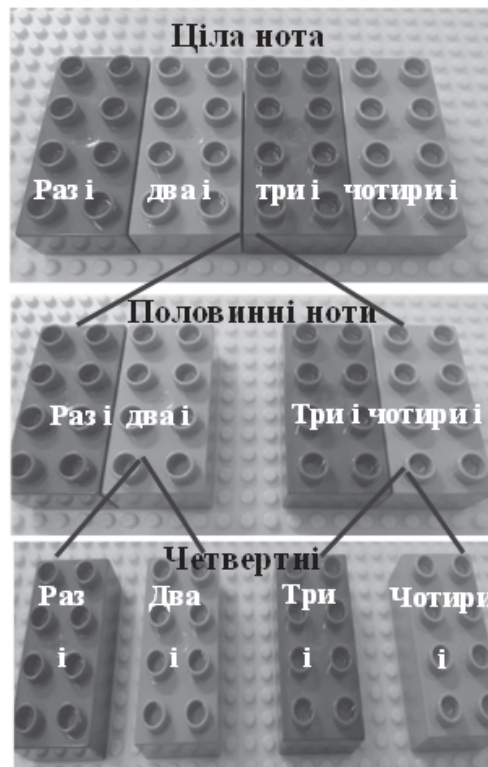
Вивчаючи тривалості нот за допомогою LEGO-технології, можна працювати над розвитком двох компетенцій: математичної та музично-граматичної.

На першому етапі будуємо з дітьми зображення нот відповідних тривалостей, запам'ятовуємо написання та рахунок кожної зокрема.

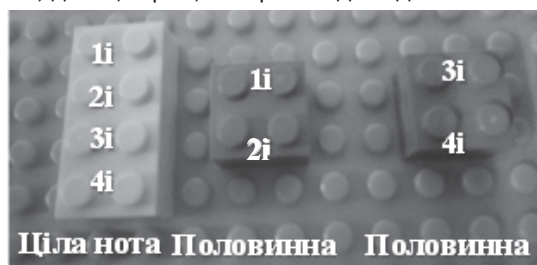
Наступним кроком є комбінація найрізноманітніших схем, що відповідатимуть рахунку та тривалостям. Проекція з чотирьох крупних блоків на вісім комірчин дає можливість практично продемонструвати тривалості цілої, половинної та четвертної нот. Так можна пояснити дітям, що ціла нота містить у собі дві

половинні або чотири четвертні ноти, половинна – дві четвертні. Ігровий момент дає змогу легше засвоїти матеріал. А перенесення його у візуальну площину розвиває абстрактне, асоціативне, математичне та просторове мислення.

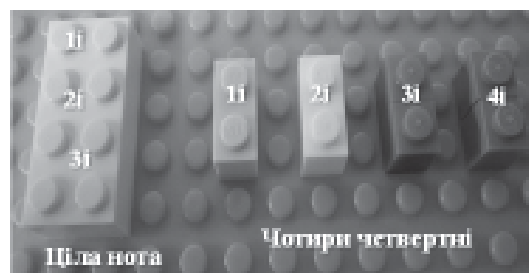

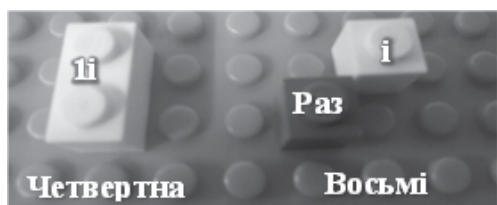
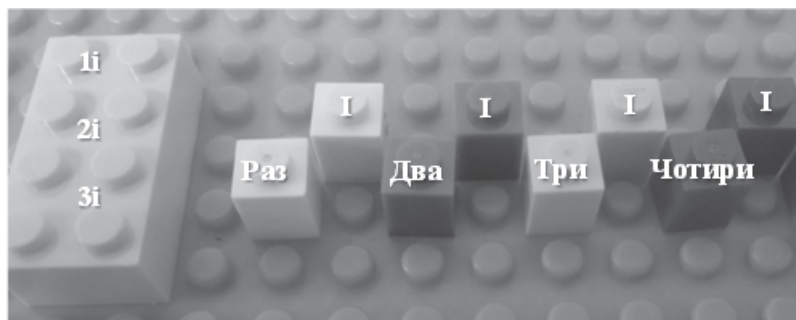
Поглиблюючи знання про тривалості нот, пропонуємо учням використати блоки на вісім комірчин – ціла нота, чотири – половинна, дві – четвертна, найменший блок з однією комірчиною – восьма.

Одна ціла нота з рахунком «раз і, два і, три і, чотири і» містить у собі дві половинні, кожна з яких рахується «раз і, два і», «три і, чотири і» відповідно.

Ціла нота складається з чотирьох четвертних нот або восьми восьмих.

У половинній ноті містяться дві четвертні або чотири восьмі.

До складу четвертної ноти входить дві восьмі.

Для закріплення матеріалу можна створювати найрізноманітніші завдання, які учні матимуть змогу виконувати класом, у групах або самостійно. Дані техніки розвиватимуть критичне, логічне, математичне, абстрактне та творче мислення.

Коли діти опанують поняття тривалості нот, те, який вони мають вигляд та рахунок, доцільним буде завдання з відтворенням нотного запису фрагмента розучуваної поспівки чи пісні.

Важливо змалку привчати дітей до роботи розуму та душі, збагачувати їхній досвід спілкування з музикою. Адже вона формує у дитини особливий духовний світ. А з використанням технологій *LEGO* досягнути поставленої мети стає простіше та веселіше.

Висновки. Системне впровадження навчально-ігрових технологій *LEGO* та *LEGO DUPLO* на уроках музичного мистецтва сприяє формуванню пізнавальних та емоційно-мотиваційних функцій, розвиває творче мислення, здібності, а також позитивні якості характеру: систематичність, працьовитість, наполегливість, виховує високий естетичний смак, розвиває музичні здібності, уяву, творчу ініціативу школярів.

Література

1. Горбенко С. С. Історія гуманізації музичної освіти: навч. посіб. за модульно-рейтинговою системою навчання. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2007. 348 с.
2. Його ж. Навчально-наукова діяльність студентів з методики музичного виховання: навч.-метод. посіб. Київ: Освіта України, 2010. 180 с.
3. Гумінська О. О. Уроки музики в загальноосвітній школі: метод. посіб. Тернопіль: Навч. кн. – Богдан, 2007. 102 с.
4. Кушка Я. С. Методика музичного виховання дітей: навч. посіб. для вищих навч. закл. I–II рівнів акредитації: у 2 ч. Ч. 1. Вінниця: Нова кн., 2007. 216 с.
5. Качур М. М. Методика музичного виховання: навч. посіб., метод. рекомендації. Мукачево: МДУ, 2017. 26 с. (1,4 д.а.)
6. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія. Київ: Промінь, 2006. 432 с.
7. Олексюк О. М. Музична педагогіка: навч. посіб. Київ: КНУКіМ, 2006. 188 с.
8. Печерська Е. П. Уроки музики у початкових класах: навч. посіб. Київ: Либідь, 2001. 272 с.
9. Рома О. Метод. посіб. / The LEGO foundation. Київ, 2018. 32 с.
10. URL: http://dnz339_babushk.dnepredu.com/uk/site/music-instructor.html
11. URL: http://idnz14.ucoz.ua/index/navishho_ditjam_potribna_muzika/0-13
12. URL: https://osvita.ua/school/lessons_summary/music/5287/
13. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
14. URL: http://tvoemisto.tv/news/yak_navchyty_dytnu_matematytsi_z_dopomogoyu_muzyky_porady_batkam_76245.html
15. URL: <https://vseosvita.ua/library/navcalnij-proekt-muzika-matematichna-ci-matematika-muzicna-142887.html>
16. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2018/05/tseglinok-kviten-2018-web.pdf>
17. URL: <https://naurok.com.ua/post/shist-ceglinok-igri-dlya-pershchakiv-nush>
18. URL: <https://osvitoria.media/experience/tseglynka-za-tseglynkoyu-yak-vykorystovuvaty-lego-na-urokah/>
19. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/2090-muzichne-zanyattya-z-lego>